

Які особливості реалізації права на свободу пересування в умовах воєнного стану?

Відповідно до положень Конституції України право на свободу пересування не є абсолютним і може обмежуватись в умовах воєнного стану для захисту інтересів національної або громадської безпеки, забезпечення громадського порядку, запобігання злочинам, для охорони здоров'я та з метою захисту прав і свобод інших осіб.

Відповідно до ст. 1 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” (далі Закону № 389) воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Таким чином, реалізація права на свободу пересування в умовах воєнного стану матиме свої особливості.

Так, у зв'язку із введенням воєнного стану можуть запроваджуватись заходи правового режиму, які і впливають на реалізацію права на свободу пересування:

1. Запровадження у [порядку](#), визначеному Кабінетом Міністрів України, комендантської години (заборони перебування у певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень), а також встановлення спеціального режиму світломаскування.

Так, на території, де запроваджено комендантську годину, забороняється перебування у визначений період доби на вулицях та в інших громадських місцях осіб без виданих перепусток, а також рух транспортних засобів.

Контроль за дотриманням особами комендантської години та спеціального режиму світломаскування здійснюється патрулями, які підпорядковуються коменданту.

Звертаємо увагу, що ***патрулям на території, де запроваджено комендантську годину, зокрема, надано право:***

- затримувати і доставляти в органи або підрозділи Національної поліції осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення;
- перевіряти в осіб документи, що посвідчують особу, а в разі їх відсутності - затримувати відповідних осіб та доставляти в органи або підрозділи Національної поліції для встановлення особи;
- тимчасово обмежувати або забороняти на вулицях та дорогах, окремих ділянках місцевості та в інших громадських місцях перебування або пересування осіб, рух транспортних засобів, зокрема транспортних засобів іноземних, консульських установ чи представництв міжнародних організацій; виводити осіб з окремих ділянок місцевості та об'єктів, евакуюювати транспортні засоби.

Під час комендантської години в'їзд/виїзд (вхід/вихід) на територію/з території, де запроваджено комендантську годину, здійснюється лише через визначені комендатурою блокпости.

1. Встановлення у [порядку](#), визначеному Кабінетом Міністрів України, особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів.

Так, для забезпечення здійснення заходів особливого режиму створюється система пропускнуго режиму та за рішенням військового командування комендатурою видаються особам перепустки.

Суб'єкти господарювання переміщують вантажі (товари) транспортними засобами на територію/з території, де встановлено особливий режим, через визначені блокпости.

Вантажі (товари), що переміщуються на територію, де встановлено особливий режим, у межах такої території підлягають контролю в'їзду/виїзду.

Також, запроваджуються наступні заходи з контролю в'їзду/виїзду:

- на блокпостах:
  - перевірка документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи;
  - перевірка документів, необхідних для здійснення перевезення вантажу (документів на транспортний засіб, документів на вантаж, дорожнього листа тощо);
  - проведення огляду транспортного засобу та вантажу (товару) щодо відповідності документам на вантаж (товар);
  - затримання осіб, транспортних засобів, вантажу (товару), проведення їх огляду та передачу їх уповноваженим представникам правоохоронних органів;
  - тимчасове обмеження (заборону) руху транспортних засобів та осіб;
- поза межами блокпостів:
  - виявлення порушення встановленого порядку переміщення осіб, транспортних засобів, вантажів (товарів) на територію, де встановлено особливий режим;
  - затримання осіб, транспортних засобів, вантажу (товару), проведення їх огляду та передачу їх уповноваженим представникам правоохоронних органів.

1. Встановлення у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан.

Так, відповідно до п. 3 вказаного порядку запровадження заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб здійснюється військовим командуванням на підставі указу Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та полягає у забороні декларування (реєстрації) місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан, зняття із задекларованого (зареєстрованого) місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан, крім зняття із задекларованого (зареєстрованого) місця перебування чи місця проживання осіб у разі одночасного декларування (реєстрації) місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій воєнний стан не введено.

Тобто, заборона полягає в тому, що жителі не зможуть реєструвати нове місце перебування/проживання або ж знятися з реєстрації.

1. Заборона громадянам, які перебувають на військовому або спеціальному обліку у Міністерстві оборони України, Службі безпеки України чи Службі зовнішньої розвідки України, змінювати місце проживання (місце перебування) без дозволу військового комісара або керівника відповідного органу Служби безпеки України чи Служби зовнішньої розвідки України; обмежувати проходження альтернативної (невійськової) служби.

Таким чином, в умовах правового режиму воєнного стану реалізація права людини на свободу пересування може підлягати обмеженням для відвернення військової загрози, відсічі збройної агресії та захисту національної безпеки та територіальної цілісності.